

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 411)

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun 60 ıncı Maddesinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna İki Geçici Madde Eklenmesi Hakkında 17.1.1990 Tarihli ve 3599 Sayılı Kanun ve Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi ve Millî Eğitim Komisyonu Raporu (1/672, 3/1114)

*Türkiye**Cumhurbaşkanlığı*

1 . 2 . 1990

Kan. Kar. : 39-18/A-3-90-57

Konu : 3599 Sayılı Kanun

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 18.1.1990 tarih ve 1483-07516 sayılı yazınız.

1. İlgideki yazınıza ekli olarak gönderilen 17.1.1990 tarih ve 3599 sayılı "2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun 60 ıncı Maddesinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna İki Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun" incelendi.

Kabul edilen Kanunla :

a) Bir süre öğretim üyesi olarak çalıştıktan sonra Bakanlar Kuruluna veya Yasama Organı Üyelğine seçilenler, bu görevlerde geçirdikleri süreler hesaba katılmak ve buna göre aylık dereceleri yükseltmek, meslek unvan ve sıfatlarını kazanma ile ilgili hükümler saklı kalmak şartıyla başvuruları halinde bu Kanun hükümlerine göre ayrıldıkları Yükseköğretim Kuruluna kadro koşulu aranmaksızın dönmeleri,

b) Yükseköğretim kurumlarından, mahkeme veya disiplin kararları ile çıkarılanlar hariç olmak üzere herhangi bir nedenle kendi isteği ile ayrılan öğretim üyeleri başvuruları üzerine bu Kanun hükümleri çerçevesinde kadro koşulu aranmaksızın tekrar ayrıldıkları yükseköğretim kurumuna dönebilmeleri,

c) Bu Kanunun yayımı tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyesi bulunan doçentlerin, üyeliklerinin sona ermesini izleyen bir yıl içinde, ayrıldıkları yükseköğretim kurumuna başvuruları halinde geçici 8 inci maddenin 4 üncü fıkrası hükmünden yararlanacakları,

d) Bu Kanunun yayımı tarihine kadar profesörlüğe atanmış veya yükselmiş olanların, 2547 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan 5 yıl kısmî statüye geçememe hükmüne tabi olmayacakları,

Hüküm altına alınmıştır.

2. Yukarıda da açıklandığı üzere, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 60 ıncı maddenin (a) ve (b) fıkralarında yapılan değişiklikle (kadro koşulu aranmaksızın) öğretim üyelerine yükseköğretim kurumlarına dönme hakkı tanınmıştır.

Buna karşılık :

a) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun (Kadroların tespiti) başlığını taşıyan 33 üncü maddesinde aşağıdaki hüküm yer almaktadır.

Kadroların Tespiti

“MADDE 33. —

Kadrosuz memur çalıştırılmaz.

Genel ve Katma Bütçeli kuruluşlarla bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar; kanunlarla kurulan fonlar, kefalet sandıkları ve Beden Terbiyesi Bölge müdürlüklerinde memur deyimine giren kişilere gördürülen hizmetlerin gerektirdiği görevler için tespit olunan kadrolar Genel Kadro Kanununda gösterilir. Millî güvenliğe ilişkin kadrolardan gizli kalması gerekenler hakkında bu hüküm uygulanmaz.

İl özel idareleri ve belediyeler ile bunların kurdukları birliklerin kadroları yetkili organlarınca hazırlanarak İçişleri Bakanlığının onayı ile tamamlanır.

Yukarıdaki fıkrada sözü edilen kadroların kaldırılması veya bu kadrolarda yapılacak değişiklikler de aynı usula tabidir.”

Görüldüğü üzere maddede, kadrosuz memur çalıştırılmayacağı, hiçbir tereddüde yer vermeyecek şekilde kesin olarak düzenlenmiştir.

b) Bunun gibi 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 26 ncı maddesi başta olmak üzere, bir göreve atanmada açık kadro bulunması esası kabul edilmiştir.

c) 60 ıncı maddenin (a) ve (b) fıkralarında 3599 sayılı Kanunla yapılan değişiklik sonucu (kadro koşulu) kaldırılarak genel ilkeye istisna getirilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin emsal kararlarında eşitlik ilkesinden ayrılabilmek için ortada haklı bir neden ve kamu yararının bulunması gerekmektedir.

Kanun teklifinin gerekçe bölümünde bu değişikliğin haklı nedenleri ve düzenlemenin kamu yararına uygun olduğu hususunda herhangi bir görüş ileri sürülmemiştir.

d) Bugün için Ankara, İstanbul ve İzmir’de bulunan üniversitemizde esasen fazla öğretim elemanı mevcuttur. Kadro şartı aranmadan kendi istekleri ile görevden ayrılanların yeniden yükseköğretim kurumlarına dönmeleri bu üniversitelerde daha büyük birikimlere yol açacaktır.

Şayet Yüce Meclis kadrosuz dönüşü kabul ederse, bu hakkın sadece kalkınmada öncelikli yörelerde bulunan üniversiteler için düzenlenmesi, burada bulunan üniversitelerin ihtiyacı bakımından, kamu yararına uygun olacağı düşünülmektedir.

3. 2547 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin (b) fıkrasında;

“b. Yükseköğretim kurumlarından, mahkeme veya disiplin kararları ile çıkarılanlar hariç olmak üzere, herhangi bir nedenle kendi isteği ile ayrılan öğretim elemanları başvuruları üzerine bu Kanun hükümleri çerçevesinde Yükseköğretim Kurulunun kararı ile tekrar yükseköğretim kurumlarına dönebilirler.”

Hükmü yer almakta iken, bu hüküm aşağıdaki şekle dönüştürülmüştür.

“b. Yükseköğretim kurumlarından, mahkeme veya disiplin kararları ile çıkarılanlar hariç olmak üzere herhangi bir nedenle kendi isteği ile ayrılan öğretim üyeleri başvuruları üzerine bu Kanun hükümleri çerçevesinde kadro koşulu aranmaksızın tekrar ayrıldıkları yükseköğretim kurumlarına dönebilirler.”

Görüldüğü üzere mevcut metinde herhangi bir nedenle kendi isteği ile ayrılan (öğretim elemanları) nın başvurması üzerine, 2547 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde Yükseköğretim

Kurulunun kararı ile tekrar yükseköğretim kurumlarına dönebilme hakları var iken, son değişiklikle bu hak sadece (öğretim üyelerine) tanınmıştır.

Başka bir ifade ile bugün için; yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim üyeleri, öğretim görevlileri, okutmanlar ile öğretim yardımcıları görevlerinden kendi istekleri ile ayrıldıktan sonra yeniden yükseköğretim kurumuna dönme hakları var iken, bu hak ellerinden alınmış ve sadece profesör, doçent ve yardımcı doçentlere tanınmıştır.

Bu değişikliğe ait gerekçe, kanun teklifinde yer almadığı gibi, teklifte (öğretim elemanlarından) söz edilmektedir.

4. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 92 nci maddesinde; iki defadan fazla olmak üzere memurlardan kendi istekleriyle çekilenlerden veya bu Kanun hükümlerine göre çekilmiş sayılanlardan tekrar memurluğa dönmek isteyenlerin, ayrıldıkları sınıfta boş kadro bulunmak ve bu sınıfın niteliklerini taşımak şartı ile ayrıldıkları tarihte almakta oldukları aylık derecelerine eşit bir derecenin aynı kademesine veya 71 inci madde hükümlerine uymak suretiyle diğer bir sınıfta eşit derecedeki kadrolara atanabilmektedir.

Öteden beri 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununda kendi istekleri ile ayrılanların, yeniden mesleğe dönmeleri halinde bir kısıtlama sözkonusu değildir.

Devlet memurları için kendi istekleri ile ikiden fazla memuriyetten ayrılmalari halinde, memuriyete geri dönmemeleri için kesin hüküm varken yükseköğretim elemanları için defaatle görevlerinden kendi istekleri ile ayrılırsalar bile, yükseköğretim kurumlarına dönme hakkı tanınmıştır.

Yüce Meclis bu konuyu yeniden müzakere ederken, kısıtlama konusunu da en iyi şekilde değerlendireceği düşünülmekte ve bu konu Sayın Yasama Organı üyelerinin takdirlerine sunulmaktadır.

5. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 36 ncı maddesine göre; profesör ve doçentler, üniversitelerde devamlı veya kısmî statüde görev yapmaktadırlar.

Devamlı statüde görev yapan profesör ve doçentler; bütün mesailerini üniversite ile ilgili çalışmalara ayırmakta, telif hakları hariç olmak üzere, başka yerlerde ücretli veya ücretsiz, resmî veya özel herhangi bir iş görememekte, ek görev alamamakta ve serbest meslek icra edememektedirler.

Bunun yanında, devamlı statüde çalışmayı kabul ederek atananları, aradan 5 yıl geçmeden, kısmî statüye geçme hakları da bulunmamaktadır.

17.1.1990 tarih ve 3599 sayılı Kanunun çerçeve 3 üncü maddesiyle 2547 sayılı Kanuna ilave edilen geçici 35 inci madde ile;

“Bu Kanunun yayımı tarihine kadar profesörlüğe atanmış veya yükselmiş olanlar, 2547 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasında bulunan 5 yıl kısmî statüye geçememe hükmüne tabi değildir.”

Hükmü getirilmiştir.

Kabul edilen bu madde ile yükseköğretim kurumlarında görev alacak profesörler ikiye ayrılmakta, 17.1.1990 tarih ve 3599 sayılı Kanunun yayımı tarihine kadar profesörlüğe atanmış veya yükselmiş olanlar, her istedikleri anda devamlı veya kısmî statüde çalışma olanağına sahip iken, sözkonusu Kanunun yayımı tarihinden sonra profesörlüğe atanacaklar ile yükselmiş olacaklar 5 yıllık kısıtlamaya tabi tutulacaktır.

Kabul edilen bu farklılığın da gerekçe bölümünde, haklı bir nedeni ve kamu yararı açıklanmamıştır.

6. 2547 sayılı Kanuna ilave edilen geçici 34 üncü madde ile bu Kanunun yayımı tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi bulunan doçentlerin, üyeliklerinin sona ermesini izleyen bir yıl içinde, ayrıldıkları yükseköğretim kuruluna başvurmaları halinde geçici 8 inci maddenin 4 üncü fıkrası hükmünden yararlanma hakları saklı tutulmuştur.

2547 sayılı Kanunun geçici 8 inci maddesinin dördüncü fıkrası aşağıya aynen alınmıştır.

“Bu Kanunun yayımı tarihinden önce yukarıdaki hükümlere göre profesörlüğe yükseltilmiş olanlar ve bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren 31.12.1989 tarihine kadar, kadro şartı aranmaksızın profesörlüğe yükseltilecek olanlar ile doçent unvanını kazanmış olanlar buldukları kadrolarda doçent ve profesör unvanlarının sağladığı bütün hak ve yetkilerden yararlanırlar. Bu kişiler, ilgili birimlerdeki doçent ve profesör kadrolarına öncelikle atanırlar.”

Doçent ve profesörler için 31.12.1989 tarihine kadar tanınan bir hak, halen Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi bulunan doçentler için, üyeliklerinin sona ermesini izleyen bir yıla kadar uzatılmıştır.

Sonuç :

Yukarıda arz edilen hususlar, emsal Anayasa Mahkemesi kararları nazara alınarak 17.1.1990 tarih ve 3599 sayılı “2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun 60 ıncı Maddesinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna İki Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun” Anayasanın 89 uncu maddesi gereğince bir defa daha görüşölmek üzere iade edilmiştir.

Arz olunur.

Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

Millî Eğitim Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Millî Eğitim Komisyonu

Esas No. : 1/672, 3/1114

Karar No. : 8

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun 60 ıncı Maddesinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna İki Geçici Madde Eklenmesi Hakkında 17.1.1990 Tarih ve 3599 Sayılı Kanun ve Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi” Komisyonumuzun 29.3.1990 tarihli birleşiminde, Millî Eğitim Bakanı ve YÖK temsilcisinin de iştirakiyle incelenip görüşüldü.

Komisyonumuzca;

Cumhurbaşkanlığının 1 Şubat 1990 tarihli iade yazılı 3599 sayılı Kanunla beraber müzakere edilmiş ve aşağıdaki sonuçlara varılmıştır.

1. Cumhurbaşkanlığı 2547 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin (a) ve (b) fıkralarında kadro şartı aranmaması hususunu 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 33 üncü maddesindeki kadrosuz memur çalıştırılmaz hükmüne karşı olarak görmektedir. Her ne kadar 33 üncü madde de kadro şartı aranmayacak hizmetler belirlenmiş ise de üniversiteleri 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun kayıtları ile bağlı saymak doğru olamaz.

Üniversite öğretim üyeleri belirli aşamalarla yetişmekte ve bunların sayıları memleket ihtiyacının çok altında bulunmaktadır. Türkiye'nin yükseköğretimde okullaşma oranı komşularımızın oranının 1/3'üne dahi ulaşmamaktadır. Bu nedenle fazla öğretim üyesi dahi, esas ihtiyacın çok altında bir durumu yansıtmaktan öteye bir anlam taşımayacaktır.

Kaldı ki, halen yürürlükte olan 2547 sayılı YÖK Kanununun 60 ıncı maddesinin (c) fıkrası üniversitelerde boş kadro koşulu aranmaksızın atamaya imkân sağlamış bulunmaktadır.

3599 sayılı Kanunun 1 inci maddesinde 2547 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin (a) ve (b) fıkralarına getirilmiş olan değişiklik aynı maddenin (c) fıkrasında yürürlükte olan bir hükmün (a) ve (b) fıkralarına aktarılmasından ibarettir.

2. 3599 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle 2547 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin (a) fıkrasına getirilen hüküm Bakanlar Kurulunda ve Yasama Organı üyeliğinde görevi sona erenlerin yükseköğretim kurumlarına dönmelerini sağlayan bir hükümdür.

Bu hüküm idarenin takdirine yer bırakmamaktadır. Aynı madde ile 60 ıncı maddenin (b) fıkrasına getirilen hüküm ise idareye ihtiyacı ve dönecek elemanın daha önceki çalışmalarını değerlendirmek suretiyle bir takdir hakkı bırakan hükümdür.

2547 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin (b) fıkrasında mevcut öğretim elemanları deyimi 3599 sayılı Kanunla öğretim üyeleri olarak değiştirilmiştir. Bunun nedeni öğretim üyelerinin sürekli atanmalarına karşılık, öğretim elemanlarının süreli atanmalarıdır.

Üniversite öğretim üyeleri, toplumun üniversite dışındaki faaliyetleri ile ilgilenmek ve bu faaliyetlere katılmak zorundadırlar. Toplumun çeşitli alanlarındaki faaliyetleri ile ilişki kurmamak üniversite öğretim üyesinin niteliklerinin yeteri kadar gelişmemesine neden olur.

Bu faaliyetlere verimli olarak katılmak zaman zaman üniversite öğretim üyesinin, üniversiteden ayrılmasını zorunlu kılabilir. Bu gibi durumlarda öğretim üyesinin üniversiteye dönüş yolunun açık bulunması, üniversite - toplum ilişkilerinin sağlıklı gelişmesinin önemli bir unsurudur. 60 ıncı maddenin (b) fıkrasına getirilen değişiklik, bu güvenceyi sağlama yolunda önemli bir aşama olarak hizmet edecektir.

3. 3455 sayılı Kanun, öğretim üyelerine 1750 sayılı Kanun hükümlerine göre terfi imkân sağlamıştır ve bu kanundan yararlanacakların, yararlanabilme süresi 1989 yılı sonunda nihayete ermiştir. Halen milletvekili olup da, 3455 sayılı Kanun hükümlerinden yararlanma durumunda bulunanlar üniversitelere başvuramayacaklarından bu Kanuna göre akademik terfilerini sağlayamamış bulunmaktadır. Bu nedenle, bu gibilerin aynı haklardan yararlanmaları için 3599 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle 2547 sayılı Kanuna geçici 34 üncü madde eklenmiş bulunmaktadır.

4. 2547 sayılı Kanunun 36 ncı maddesi devamlı statü ile atanmaların 5 yıl geçmeden, kısmî statüye geçememelerini hükme bağlamış bulunmaktadır. Öte yandan; 3455 sayılı Kanuna göre profesörlüğe yükseltilenler, Yükseköğretim Kurulundan 36 ncı maddenin kısıtlayıcı hükmünün kendilerine uygulanmamasını belirleyen bir karar almış bulunmaktadır. 3455 sayılı Kanun, 1750 sayılı Kanun hükümlerine göre çok sayıda öğretim üyesinin akademik terfilerini kısa zamanda gerçekleştirdiğinden, yakın geçmişte kısmî statüye geçme kavramı kendiliğinden oluşmuş bulunmaktadır. Böyle bir ortamda 2547 sayılı Kanunun 1750 sayılı Kanuna kıyasla daha ciddi sayılacak hükümlerine göre akademik terfilerini sağlayanların 2547 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin kısıtlayıcı hükmüne muhatap kılınmaları eşitlik ilkesiyle bağdaşamayacaktır.

Veto nedeni 3599 sayılı Kanunun hükümlerinden ziyade, bu hükümlerin nedenlerinin gerekçede açıklanmamış olmasını amaçladığından, bu açıklamaları Komisyon raporuna kattıktan sonra Kanunda herhangi bir değişiklik yapılmasına lüzum görülmemiştir.

Yukarıda açıklanan gerekçelerin ve değerlendirmenin ışığı altında, Komisyonumuzca, Kanunun T.B.M.M.'den geçtiği şekliyle aynen kabulüne karar verilmiştir.

Kanunun bütün maddeleri ayrı ayrı görüşülerek kabul edilmiş, bilahare Kanunun tümü de oylanarak Komisyonumuzca oybirliği ile aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Sözcü
<i>Kemal Karhan</i>	<i>Hüseyin Aydın Arvasi</i>
İzmir	Van
Üye	Üye
<i>Mustafa Kızıloğlu</i>	<i>Rıza Yılmaz</i>
Afyon	Ankara
Üye	Üye
<i>Rıza İlman</i>	<i>Mehmet Dönen</i>
Çorum	Hatay
Üye	Üye
<i>Bülent Atasayan</i>	<i>H. Cavit Erdemir</i>
Kocaeli	Kütahya
Üye	
<i>Mustafa Nazıkoğlu</i>	
Rize	

ANAYASANIN 89 UNCÜ MADDESİ GEREĞİNCE CUMHURBAŞKANINCA BİR DAHA
GÖRÜŞÜLMEK ÜZERE GERİ GÖNDERİLEN KANUN

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun 60 ıncı Maddesinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna İki
Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun

Kanun No. : 3599

Kabul Tarihi : 17 . 1 . 1990

MADDE 1. — 2547 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin (a) ve (b) fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 60. — a) Bir süre öğretim üyesi olarak çalıştıktan sonra Bakanlar Kuruluna veya Yasama Organı Üyelğine seçilenler, bu görevlerde geçirdikleri süreler hesaba katılmak ve buna göre aylık dereceleri yükseltilmek, meslek unvan ve sıfatlarını kazanma ile ilgili hükümler saklı kalmak şartıyla başvurmaları halinde bu Kanun hükümlerine göre ayrıldıkları Yükseköğretim Kurumuna kadro koşulu aranmaksızın dönerler.

b) Yükseköğretim kurumlarından, mahkeme veya disiplin kararları ile çıkarılanlar hariç olmak üzere herhangi bir nedenle kendi isteği ile ayrılan öğretim üyeleri başvuruları üzerine bu Kanun hükümleri çerçevesinde kadro koşulu aranmaksızın tekrar ayrıldıkları yükseköğretim kurumlarına dönebilirler.

MADDE 2. — 2547 sayılı Kanuna aşağıdaki Geçici 34 üncü madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 34. — Bu Kanunun yayımı tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi bulunan doçentlerin, üyeliklerinin sona ermesini izleyen bir yıl içinde, ayrıldıkları yükseköğretim kurumuna başvurmaları halinde geçici 8 inci maddenin 4 üncü fıkrası hükmünden yararlanma hakları saklıdır.

MADDE 3. — 2547 sayılı Kanuna aşağıdaki Geçici 35 inci madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 35. — Bu Kanunun yayımı tarihine kadar profesörlüğe atanmış veya yükseltilmiş olanlar, 2547 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasında bulunan 5 yıl kısmî statüye geçememe hükmüne tabi değildirler.

MADDE 4. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MILLÎ EĞİTİM KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun 60 ıncı Maddesinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna İki Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun

MADDE 1. — Kanunun 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Kanunun 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Kanunun 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Kanunun 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Kanunun 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

